

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_617
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Česká a světová literatura od počátků do 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Významné spolky, instituce a organizace v 19. století
Pořadové číslo DUMu:	17
Stručná anotace:	
Prezentace seznamuje žáky s významnými spolky, institucemi a organizacemi založenými v 19. století.	
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Otázky mohou žáci zpracovat písemně, případně mohou sloužit jako kontrolní test.
Výsledky vzdělávání:	Žák má přehled o významných organizacích vzniklých v 19. století. Chápe jejich význam a funkci v obecném literárním kontextu.
Vytvořeno dne:	29. 10. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

VÝZNAMNÉ SPOLKY, INSTITUCE A ORGANIZACE V 19. STOLETÍ

Úvodní informace

v roce **1860** vydán **Říjnový diplom**
prohlášení císaře Františka Josefa I. – zříká se
absolutismu

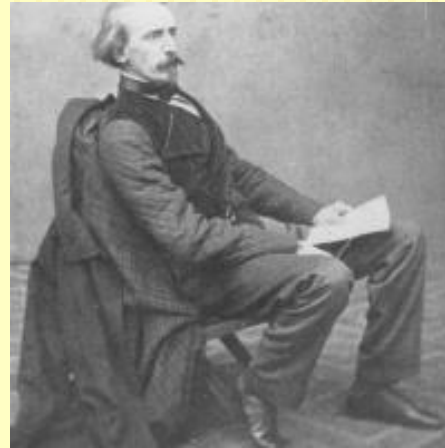
mimo jiné **umožnil zakládat spolky**
do roku 1860 byla spolková činnost zakázaná

Umělecká beseda

- **spolek** sdružující významné české umělce v oblasti **literární, výtvarné a hudební**
- vznikla v roce **1863**
- patřila mezi nejdůležitější a nejvlivnější spolky

B. Smetana

J. Mánes

Umělecká beseda – přiřadíte činnost ke jménu

□ generace zakladatelů:

Bedřich Smetana

malíř

Josef Mánes

malíř a spisovatel

Mikoláš Aleš

hudební skladatel

Karel Jaromír Erben

malíř

Vítězslav Hálek

hudební skladatel

Jan Zrzavý

básník a folklorista

Jaroslav Ježek

básník

Josef Čapek

malíř

Umělecká beseda – přiřad'te činnost ke jménu –KLÍČ

□ generace zakladatelů:

Bedřich Smetana

hudební skladatel

Josef Mánes

malíř

Mikoláš Aleš

malíř

Karel Jaromír Erben

básník a folklorista

Vítězslav Hálek

básník

Jan Zrzavý

malíř

Jaroslav Ježek

hudební skladatel

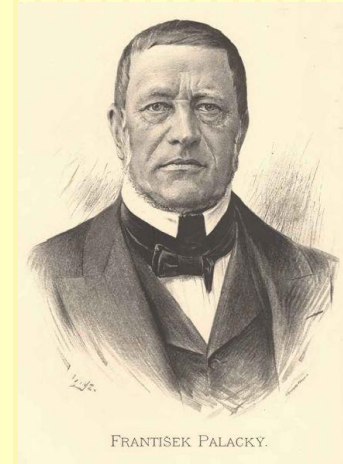
Josef Čapek

malíř a spisovatel

Malice česká

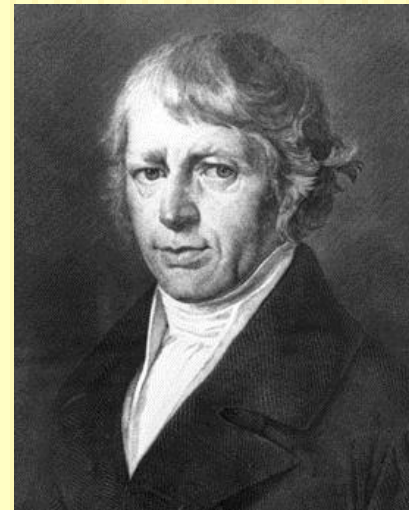

- nakladatelský podnik a osvětová **organizace**, která vydávala českou literaturu
- překládala díla cizích autorů
- pořádala přednášky
- vznikla v roce **1831**
- zakladatel: historik **František Palacký**
- usilovali o povznesení českého jazyka a literatury
- byl založen peněžní fond, který umožnil vydávat hodnotnou českou literaturu

Maticе česká

- fond vznikl z dobrovolných příspěvků
- dárci zakladatelského příspěvku dostávali knihy vydané Maticí zdarma
- nejvýznamnější publikace z jejich počátků:
- pětidílný **Slovník česko-německý** J. Jungmanna
- **Slovanské starožitnosti** P. J Šafaříka

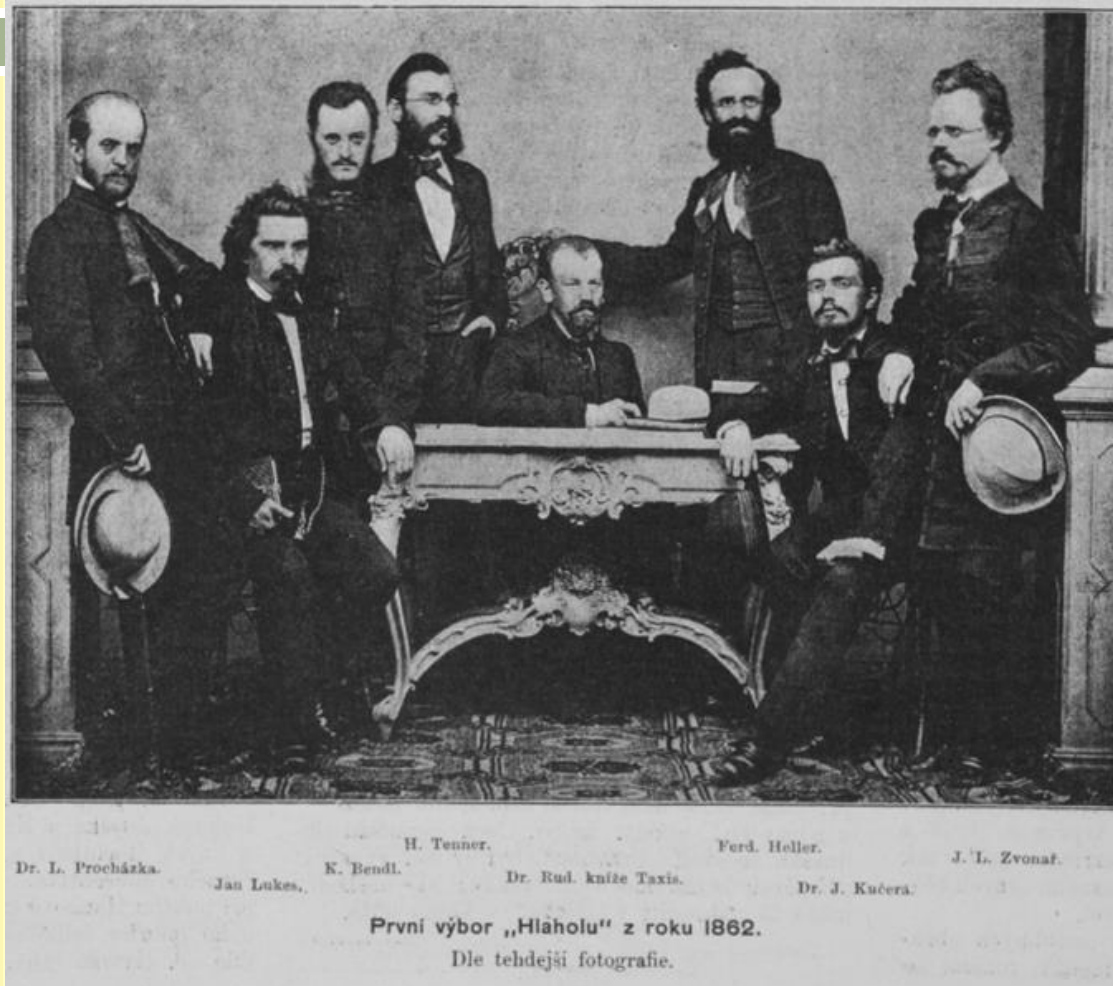

Zpěvácký spolek Hlahol

- český smíšený sbor – **mužský pěvecký sbor**
- založený roku **1861**
- (ženský pěvecký sbor byl založen až v roce 1879)
- měl 120 členů
- poprvé vystoupil na pohřbu Václava Hanky (RKZ)
- vypisoval **ceny** na původní skladby – inspirace pro hudební skladatele
- sbor často účinkoval **při významných událostech** (např. položení zákl. kamene k ND, pohřby, odhalování pomníků)

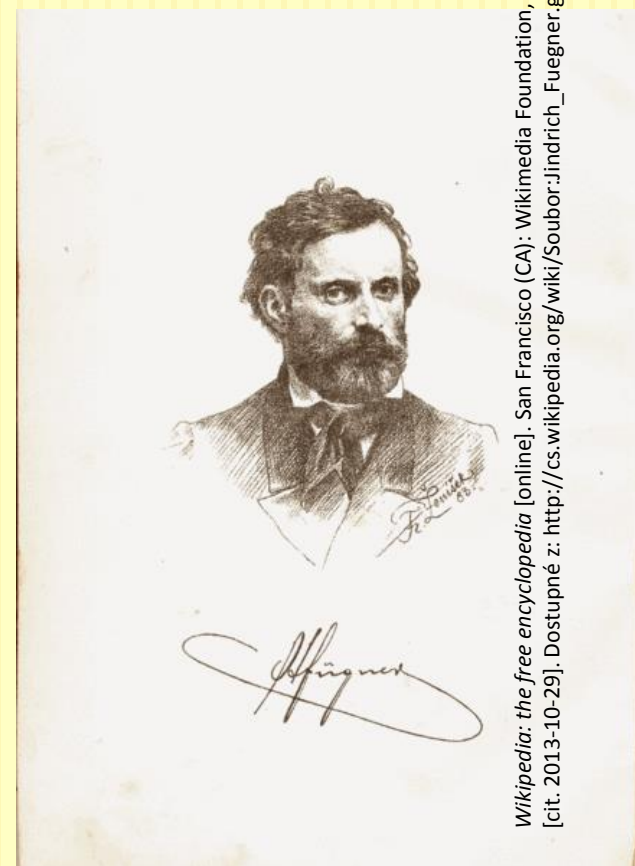
Výbor Hlaholu v r. 1862

- druhý zleva je **Jan Ludvík Lukes** – zakladatel spolku
- sedící u stolu: **Rudolf Turn Taxis** – 1. předseda

Česká obec sokolská – Sokol

- česká tělovýchovná organizace
- založená v roce 1862
- zal. – **Miroslav Tyrš** a **Jindřich Fügner**
- Fügner se stal 1. starostou
- finančně spolek podporoval
- navrhl tykání a oslovování „bratře“
- navrhl červenou blůzu jako součást sokolského stejnokroje
- zasloužil se o výstavbu 1. sokolovny

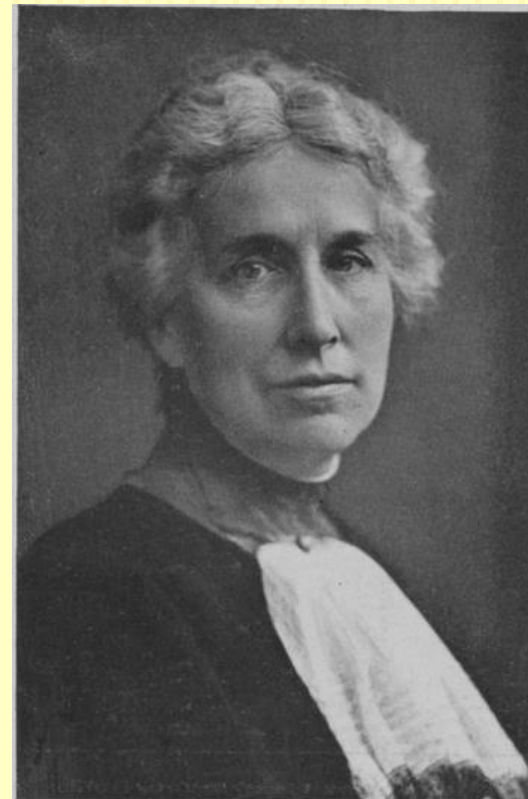

Česká obec sokolská – Sokol

- po smrti Fügnera si **Miroslav Tyrš** vzal jeho dceru **Renátu** – také se v Sokole angažovala

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-10-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Miroslav_Tyr%C5%A1.jpg

Fot. J. F. Langhans, Praha.
PANÍ RENATA TYRŠOVÁ,
vzácná žena a spisovatelka česká, oslaví 31. července 60. narozeniny.

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-10-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Renata_Tyrsova_1914_Langhans.png

Americký klub dam

- první český ženský spolek
- založen v roce 1865 – 1948 (obnoven r. 1996)
- u zrodu mimo jiné stála Karolina Světlá
- spolek vznikl díky iniciativě **Vojty**

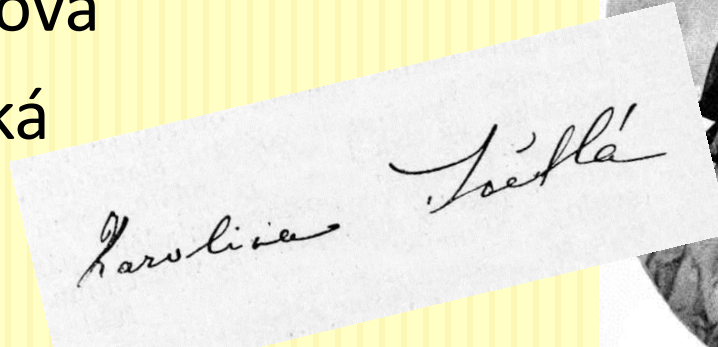
Náprstka

- ten podporoval emancipační myšlenky, pořádal lekce pro moderní hospodyně

Americký klub dam

- zájem o členství byl značný
- členkami byly manželky a dcery spisovatelů, intelektuálů, politiků, novinářů, např.
- Karolina Světlá
- Eliška Krásnohorská
- Tereza Nováková
- Sofie Podlipská

Handwritten signature of Karolina Světlá, showing the name 'Karolina' and 'Světlá' in cursive script.

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-10-29]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karol%C3%ADna_Sv%C4%9Btl%C3%A1-Unterschrift.jpg?uselang=cs

Otázky

1. Jaké významné spolky znáte?
2. Který dokument umožnil zakládání spolků? V kterém roce byl vydán?
3. Kdo založil organizaci Matici českou? Co bylo její náplní?
4. V jaké organizaci působil Tyrš a Fügner? Existuje tento spolek ještě dnes? Jakou má funkci?
5. Při jakých příležitostech nejčastěji zpíval mužský pěvecký sbor Hlahol?
6. Za jakým účelem vznikl spolek Americký klub dam?

Zdroj

- *Literatura pro 1. ročník středních škol.* první vyd. Brno: Didaktis, 2008. ISBN 978-80-7358-115-2.
- BULISOVÁ, Jiřina. A KOL. *Ottova všeobecná encyklopedie: ve dvou svazcích.* první. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, s. r. o., 2003. ISBN 80-7181-959-X.
- Zdroje obrázků citovány přímo v textu
- obrázky ze sady klipartů -<http://www.pdclipart.org/index.php>